

Xocalı faciəsi 200 ilə yaxın bir müddətdə erməni şovinist-millətçiləri tərəfindən azərbaycanlılara qarşı müntəzəm olaraq həyata keçirilən etnik təmizləmə və soyqırımı siyasətinin davamı və ən qanlı səhifəsidir.

Heydər ƏLİYEV
Ümummillət lideri

Son iki yüz ildə Azərbaycan xalqı dəfələrlə kütləvi qırğınlara və soyqırımlarına məruz qalmışdır. XIX əsrin əvvəllərindən başlayaraq kütləvi və məqsədlili şəkildə Cənubi Qafqaza köçürülən ermənilər xarici havadarlarının köməyi ilə soydaşlarımızın yaşadıkları minlərlə yaşayış məntəqəsini viran etmiş, bir milyondan artıq soydaşımıza qarşı bəşəri cinayət olan soyqırımı siyasəti həyata keçirmişlər.

Azərbaycan xalqına qarşı erməni təcavüzünün başlıca məqsədi tarixi Azərbaycan torpaqları hesabına erməni dövlətinin əsasını qoymaq və sonradan müxtəlif yollarla onu genişləndirməkdir "böyük Ermənistan" yaratmaqdan ibarət olmuşdur.

1826-1828-ci illərdə Rusiya-İran, 1828-1829-cu illərdə Rusiya-Türkiyə müharibələrindən dərhal sonra İran və Türkiyədən köçürülən 130 minə yaxın erməni əsasən İrəvan, Naxçıvan və Qarabağ xanlıqlarının ərazilərində məskunlaşdırılmışdır. Həmin müharibələr nəticəsində 359 müşəlman kəndi dağıdılmış, əhalisinin xeyli hissəsi məhv edilmiş və torpaqlarından didərgin salınmışdır. Türkmənçay müqaviləsindən sonra İrəvan və Naxçıvan xanlıqları ərazisində təşkil edilən erməni vilayətinə müvafiq olan 1111 yaşayış məntəqəsindən cəmi 62 kəndə (erməni kilsələrinin ətrafında) ermənilər yaşayışdırıldı.

Son iki yüz ildə indiki Ermənistan ərazisində Azərbaycan türklərinə qarşı həyata keçirilən qırğınlar, deportasiya və soyqırımları nəticəsində onların yaşadıqları iki minə yaxın yaşayış məskəni boşaldılmışdır. Azərbaycanlıların öz əzəli torpaqlarından qovulması ilə paralel ermənilərin onların yerində məskunlaşdırılma kampaniyası XIX əsrin sonunda Türkiyədə baş qaldıran erməni separatizminin yatırılmasından sonra daha geniş vüsət almışdır. XX əsrin əvvəllərində Cənubi Qafqazda yaşayan 1,3 milyon erməninin 1 milyonu xaricədən gələnler idi.

Həmin dövrdə "Daşnaksütyun" partiyası öz proqramında dəyişiklik edərək, fəaliyyətinin əsas mərkəzini Cənubi Qafqaza keçirmiş, müstəqil erməni dövləti qurmaq məqsədilə terrorçu silahlı birləşmələr yaratmışdır.

Rusiyanın rəsmi dairələrinin ermənipərəst mövqeyindən istifadə edən "Daşnaksütyun" partiyası İrəvan, Gəncə (Yelizavetpol) və Tiflis quberniyalarında Azərbaycan türkləri yaşayan əraziləri təmizləmək və orada erməniləri məskunlaşdırmaq məqsədilə kütləvi qırğınlar törətmişdir. 1905-1906-cı illərdə Rusiyada baş verən iğtişaclardan bir fərsət kimi istifadə edən ermənilər əvvəlcə Bakıda, sonra isə İrəvanda, Naxçıvanda, Gəncədə, Qarabağda, Zəngəzurdə, Qazaxda və Tiflisdə dinc azərbaycanlılara qarşı qırğınlar törətmişlər. Erməni silahlı dəstələri İrəvan-Naxçıvan-Zəngəzur-Qarabağ istiqamətində yerləşən Azərbaycan yaşayış məskənlərinin əhalisini qırmaqla, qovmaqla və həmin ərazilərdə erməniləri məskunlaşdırmaqla gələcək Ermənistan dövlətinin əsasını qoymaq istəyirdilər. Sayları on min silahlıdan artıq olan erməni birləşmələri İrəvan şəhərində və onun ətraf kəndlərində, Eçmiədzin (Ulkişev) və Şərur-Dərələyəzdə, Gəncə quberniyasının Zəngəzur qəzasının Gorus, Qapan və Qarakilsə (Sisyan) nahiyələrində, Şuşa, Cavanşir, Cəbrayıl, Qazax qəzaslarında kütləvi soyqırımları törətmiş, 200-dən artıq azərbaycanlı kəndini viran qoymuşlar.

Ermənilərin Azərbaycan xalqına qarşı çevrilmiş soyqırımı siyasəti çar Rusiyasında mərkəzi hakimiyyətin süqut etdiyi, keçmiş imperiyanın dərbəylik və anarxiya şəraitində yaşadığı 1918-ci ildə daha geniş vüsət almışdır. Bu dövrdəki soyqırımı müştəkkil şəkildə və daha böyük bir qəddarlıq və amansızlıqla həyata keçirilmişdir. Təkcə 1918-ci ilin mart-aprel aylarında Bakıda, Şamaxıda, Qubada, Muğanda, Lənkəranda ermənilər 50 mindən çox azərbaycanlı qətlə yetirmiş, evlərini talan etmiş, on minlərlə adamı öz yurd-yuvasından didərgin salmışdılar. Yalnız Bakıda 30 minə yaxın soydaşımız xüsusi amansızlıqla qətlə yetirilmiş, Şamaxı qəzasının 58 kəndi dağıdılmış, 7 min nəfərəkədək adam, o cümlədən 1653 qadın və 965 uşaq öldürülmüş, Quba qəzasının 122 müsəlman kəndi yerlə-yeksan edilmişdir. Qarabağın dağlıq hissəsində 150-dən çox, Zəngəzur qəzasında 115 Azərbaycan kəndi vəhşicəsinə dağıdılmış, əhaliyə cənsinə və yaşına fərq qoyulmadan qəddarcasına divan tutulmuşdur. İrəvan quberniyasında 211, Qars vilayətində 92 Azərbaycan kəndi dağıdılmış, yandırılmış və talan edilmişdir.

İrəvan azərbaycanlılarının çoxsaylı müraciətlərindən birində göstərilir ki, qısa müddət ərzində bu tarixi Azərbaycan şəhərində və onun çevrəsində 88 kənd dağıdılmış, 1920 ev yandırılmış, 132 min azərbaycanlı məhv edilmişdir. Erməni cəza dəstələrinin törətdikləri vəhşikliklər, daşnak hakimiyyəti dövründə yürüdülmə "türksüz Ermənistan" siyasəti nəticəsində İrəvan

azərbaycanlı vəhşicəsinə qətlə yetirilmiş, minlərlə qadın, uşaq və qoca bədən xəsarəti almış, on minlərlə ailənin əmlakı qarət olunmuşdur.

Ermənistan Respublikası azərbaycanlılara qarşı təcavüzə fiziki soyqırımı siyasətinə deyil, onları tarixi-etnik torpaqlarından təmizlədikdən sonra mənəvi soyqırımı – türk mənşəli toponimləri erməniləşdirmək aksiyasını da həyata keçirmişdir. Son vaxtlara qədər mövcud olan türk mənşəli toponimlərin hamısı dəyişdirilmiş və yaxud soydaşlarımızın yaşadıkları kəndlər ölü zonaya çevrilərək, yaşayış məntəqələrinin siyahısından silinmişdir.

edərək azərbaycanlılara qarşı soyqırımı siyasətinə həyata keçirmişlər. Bu bəşəri cinayətdə mayor Seyran Ohanyanin (Ermənistan Respublikasının keçmiş müdafiə naziri) komandanlığı altında 366-cı alayın 2-ci batalyonu, Yevgeni Nabokininin komandanlığı altında 3-cü batalyonu, 1 sayılı batalyonun qərargah rəisi Valeri Çitçiyani və alayda xidmət edən 50 nəfərdən artıq erməni zabiti iştirak etmişdir.

Soyqırımı siyasəti nəticəsində 613 nəfər həlak olmuş, (o cümlədən 106 qadın və 63 uşaq) 478 nəfər əlil olmuş, 1275 nəfər erməni əsirliyinin bütün dəhşətlərindən keçmiş, 8 ailə

Xocalıdakı mülki insanların məqsədyönlü qırğını, sadəcə, azərbaycanlı olduqları üçün onların kütləvi məhvini yönəltmişdi. Beynəlxalq hüquqa görə, belə, hərəkətlər "soyqırımı" anlayışına uyğundur və dünyə ictimaiyyəti tərəfindən bu cür tanınmalıdır.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Nuykin, Bonner, Lebed və başqaları kimi siyasi müzdurlar Sumqayıtda həlak olmuş 27 erməniyə görə göz yaşları axıdılar, lakin bir dəfə də olsun Xocalını xatırlamırlar? Qarınları yırtılmış hamilə

bilən xüsusilə ağır əməllər" olduğunu müəyyən etmişdir.

Bəşəri tarixdə ən qanlı cinayətlərdən biri olan Xocalı soyqırımının 30-cu ildönümü ilə əlaqədar Prezident İlham Əliyev yanvarın 28-də sərəncam imzalamışdır. Sənədə qeyd olunur ki, "Xocalı qətləmi Ermənistanın uzun illərdən bəri Azərbaycana qarşı həyata keçirdiyi planlaşdırılmış etnik təmizləmə və təcavüz siyasətinin tərkib hissəsi idi. Soyqırımın törədilməsinə görə Ermənistanın o zamankı siyasi-hərbi rəhbərliyi məsuliyyət daşıyır.

Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı törətdiyi Xocalı soyqırımı, eləcə də Bağanis Ayırım, Qaradağlı, Ağdaban və Başlıbel qətləmləri ilə müşayiət olunan hərbi təcavüzü nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizə qədər işğal edildi, 20 min vətəndaşımız qətlə yetirildi, 50 min nəfərdən artıq adam yaralandı və əlil oldu. Azərbaycan böyük humanitar fəlakətlə üz-üzə qaldı.

Xocalı soyqırımına hüquqi qiymət verilməli və bu dəhşətli faciəni törədənlər öz layiqli cəzalarını almalıdırlar."

Bu il sivil bəşəriyyətə qarşı cinayət olan Xocalı soyqırımının 30-cu ildönümüdür. 30 ildir ki, Xocalı şəhidlərinin əziz xatirəsi ölkəmizdə və onun hüduqlarından kənarda böyük ehtiramla yad edilir. Dünya Xocalı qırğını haqqında əsl həqiqəti bilməli, başa düşməlidir ki, XX əsrin sonlarında bütün sivil bəşəriyyətin gözü qarşısında törədilmiş bu vəhşiliyə laqeydlilik, yüzlərlə dinc insanın ölümündə təqsirkar olanların cəzalandırılmaması belə faciələrin planının hər bir nöqtəsində təkrarlanmasına gətirib çıxara bilər.

Bütün bunları nəzərə alaraq Xocalı soyqırımının 30-cu ildönümü ilə bağlı bir daha "Xocalıya ədalət!" şüarını gündəmə gətirir və bununla bağlı haqlı tələblərimizi ifadə edirik:

– BMT-nin 1948-ci il 9 dekabr tarixli "Soyqırımı cinayətlərinin qarşısının alınması və cəzalandırılması" haqqında Konvensiyasının 2-ci maddəsini əsas tutaraq, dünyanın aparıcı beynəlxalq qurumları və beynəlxalq ictimaiyyəti bu qeyri-insani, qəddar cinayəti pisləməli, habelə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən bəşəriyyətə əhlinə törədilmiş bu qanlı aksiyaya müvafiq hüquqi-siyasi qiymət verməlidir.

–Xocalı soyqırımı zamanı əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş, taleyi bu günə kimi də məlum olmayan 4 min nəfərə qədər vətəndaşlarımızla bağlı məlumatlandırmanın təmin olunması üçün BMT, dünyanın aparıcı dövlətlərinin insan hüduqları institutları və bu işlə birləşməşü oğlu olan Beynəlxalq Qırmızı Xaç Cəmiyyəti Ermənistan hökumətinə lazımi təzyiqlər göstərməlidir.

Dünya ictimaiyyəti, əlaqədar beynəlxalq təşkilatlar Xocalıda törədilmiş soyqırımı aktına adekvat reaksiya verməli, bu cinayət soyqırımı kimi tanınmalı, onun sifarişçiləri, icraçıları ədalət mühakiməsinə cəlb olunmalıdır.

Sonda onu da xüsusi olaraq qeyd edərk ki, Xocalı canlərinin cəzalandırılması üçün əlverişli mühit formalaşmışdır. Bu reallıq aşağıdakı amillərlə şərtlənir:

Birincisi, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında yenilməz ordumuz Vətən müharibəsində tarixi zəfərə imza atmış və Xocalı qurbanlarının qisasını almışdır. Qalib dövlət olaraq Xocalı soyqırımını həyata keçirən erməni hərbi canlərinin (Robert Kőçəryan, Serj Sarkisyan və digərləri) beynəlxalq hərbi tribunal qarşısında mühakimə olunması üçün təsir imkanlarımız xeyli artmışdır. Artıq Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları adları qeyd olunan və digər hərbi canilərin istintaqa cəlb olunması lazımi hüquqi hərəklərlə keçmişdir.

İkincisi, Ermənistanın Paşinyan hökuməti adları xatırladılan hərbi canilərə qarşı digər ittihamlar üzrə cinayət işi açmışdır. Bu hərbi canilərin Ermənistanda həbs olunacağı sif zaman məsələsinə çevrilmişdir. Postmüharibə dövrünün yeni reallıqları fonunda, xüsusilə də Azərbaycan və Ermənistan arasında etimad mühtinin yaradılması istiqamətində atılan kövrək addımların yeni keyfiyyət halına keçəcəyi perspektivində Xocalı qatillərinin Azərbaycanla təhvil verilməsi və ədalət məhkəməsi qarşısında qanunun sadi dili ilə mühakimə olunması real məzmun kəsb edə bilər.

Üçüncüsü, Azərbaycan-Rusiyə münasibələrinin müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəltməsinin məntəqi nəticəsi olaraq Xocalı qatillərinin cəzalandırılması üçün əlavə imkanlar pəncərəsi açıla bilər.

Elman NƏSİROV,
Milli Məclisin deputatı, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının Siyasi Araşdırmalar İnstitutunun direktoru, siyasi elmlər doktoru, professor

Azərbaycanlılara qarşı soyqırımı və terror siyasəti

quberniyasının azərbaycanlı əhalisinin 1922-ci ildə 70 min nəfərə emişdir. Göründüyü kimi, qısa müddət ərzində soyqırımın və geniş miqyaslı etnik təmizləmələrin aparılması nəticəsində erməni millətçiləri qarşılıqla qoyduqları məqsədə əsasən nail olmuşlar.

Şovinst ruhlu erməni millətçilərinin azərbaycanlılara qarşı soyqırımı cinayətlərinin cəzasız qalması, bu cinayətlərə heç bir siyasi-hüquqi qiymət verilməməsi səbəbindən sovet hakimiyyəti dövründə də azərbaycanlılara onlara qarşı yeridilən antihumanist siyasətlə dəfələrlə üzləşmişlər. Ermənistan SSR ərazisində yaşayan azərbaycanlıların taleyi bu düşünülümüş, rüsvayçı siyasətin əyani təzahürüdür. "Sürünən" deportasiyalar, habelə 1948-1953 və 1988-1989-cu illərin zorakı deportasiyaları nəticəsində Ermənistan SSR-dən yarım milyona yaxın azərbaycanlı qovulmuş, onların bütün əmlakı talan edilmişdir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti qurulduqdan sonra fəvqəladə istintaq komissiyası yaradılmış və ermənilərin xalqımızın başına gətirdikləri müsibətlər şahid ifadələri əsasında sənədləşdirilmişdir. Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin sərəncamı ilə hər il martın 31-ni matəm günü kimi qeyd etmək qərarı alınmışdır. Erməni təcavüzü qurbanlarının xatirəsi 1919 və 1920-ci il martın 31-də Matəm Günü qeyd edilmişdir. 1920-ci ildən sonra Ermənistanda azərbaycanlı türklərinə qarşı deportasiya siyasəti "dostluq" və "beynəlmilətçilik" pərdəsi altında davam etdirilmişdir. 1930-1937-ci illərdə Ermənistanın Türkiyə və İranla sərhəd boyunda yaşayan 50 minə yaxın azərbaycanlı repressiyaya məruz qalaraq həbs edilmiş, Qazaxıstan və Sibir çöllərinə sürgün edilmişlər.

1947-ci il dekabrın 23-də SSRİ Nazirlər Sovetinin "Ermənistan SSR-də kolxoççu və digər azərbaycanlı əhalinin Azərbaycan SSR-in Kür-Araz ovalığına köçürülməsi haqqında" qərarına əsasən 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılar yaşayın ən münbət ərazilərdən, xüsusən də İrəvan və onun ətraf rayonlarından 150 minə yaxın əhali deportasiyaya məruz qalaraq, Azərbaycanın aran rayonlarına köçürülmüşdür. Köçürülən əhalinin təqribən yarısı iqlim şəraitinə uyğunlaşmaraq tələf olmuşdur.

1988-ci ildə keçmiş SSRİ rəhbərliyinin Azərbaycana qarşı qəzəli mövqeyindən istifadə edən Ermənistan Respublikası Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin anneksiya etməyə cəhd göstərməklə yanaşı, Ermənistan SSR Ali Soveti sessiyasının məxfi göstərişinə əsasən, 1988-ci il noyabrın 22-dən 28-dək soydaşlarımız yaşayan 22 rayonda 170 tam və 94 qarışıq (ermənilərlə) yaşayış məskənləri azərbaycanlılardan təmizlənmə, nəticədə 200 mindən çox azərbaycanlı 18 min müsəlman kürd, min nəfər rudiilli əhali Azərbaycana penah götürmüşdür. Həmin vaxt 216

Monoetnik Ermənistan dövləti yaratmağa nail olan Ermənistan rəhbərləri onu dəstəkləyən dövlətlərin hərbi-sənaye potensialından yararlanaraq əhalisinin 30 faizini azərbaycanlılar təşkil edən Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinə, habelə, 7 ətraf rayonu (Laçın, Kəlbəcər, Qubadlı, Zəngilan, Cəbrayıl, Ağdam və Füzuli rayonlarını) işğal edib xarabazara çevirmiş, əhalini soyqırımına məruz qoymuşlar.

Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycanın 12 rayonunu işğal etmiş (ərazisinin 20 faizi, yaxud 1/5 hissəsini), 20 minə yaxın vətəndaşı öldürmüş, 4 minə yaxın əhalini girov götürmüşlər

ki, onların da əksəriyyəti uşaq, qadınlar və qocalardır. İşğal edilmiş ərazilərdə 4 mindən çox sənaye və kənd təsərrüfatı obyektini, 724 şəhər, kənd və qəsəbə qarət edilmiş, ümumi sahəsi 6 milyon kvadratmetr olan 180 mindən artıq mənzil və şəxsi ev, minə yaxın təlim-tərbiyə müəssisəsi, 3 minə yaxın mədəni-maarif ocağı, 700-dən artıq tibb müəssisəsi erməni vandalları tərəfindən dağıdılmışdır.

Nəhayət, Azərbaycan xalqına qarşı Xocalıda törədilmiş soyqırımı aktı öz miqyası etibarilə Xatın, Lidisa, Sonqmi və Srebrenitsa ilə müqayisə oluna bilər. Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsində yerləşən Xocalı şəhərinin mülki əhalisi 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni terrorçuları tərəfindən kütləvi soyqırımına məruz qalmışdır. Bəşəriyyətə qarşı olan bu soyqırımı aktında Ermənistan Respublikasının silahlı qüvvələri və Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ ərazisindəki erməni terrorçu birləşmələri keçmiş SSRİ-nin Xankəndidə yerləşən 366-cı motoatıcı alayının şəxsi heyətinin və hərbi texnikasının iştirakı ilə Xocalı şəhərini işğal

bütünlüklə məhv edilmiş, 56 nəfər xüsusi qəddarlıqla diri-diri yandırılmış, 150 nəfər isə itkin düşmüşdür. Şəhərin özü isə yer üzündən silinmişdir.

Xocalı soyqırımı həm də beynəlxalq terror aktıdır. Bu müştəkkil cinayət əməlinə beynəlxalq terrorçuluq üçün xarakterik olan bütün əlamətlər var. İlk növbədə, o, siyasi məqsəd daşıyır və prosesdə eyni vaxtda 3 tərəf iştirak edir. Terrorun icraçıları, qurbanları və sağ qalmış insanlar. Bu halda hədəf qismində, nə qədər paradoksal səsənsə də, həlak olmuşlar deyil, sağ qalanlar seçilir. Ölənlərin sayı çox olduqca, sağ qalnlara təsir miqyası artmış olur, total qorxu

qadınlar, başlarının dərisi soyulmuş qocalar, gözləri çıxarıaraq güllələnmiş uşaqlar – məgər, bu, faşizm deyildir?"

Beynəlxalq hüquqi-normativ sənədlər Xocalı qətləmini soyqırımı cinayəti kimi təsvir etməyə əsas verir. Bu baxımdan "Soyqırımı cinayətinin qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında Konvensiya", "Beynəlxalq Nürmberq Hərbi Tribunalının Nizamnaməsi", "Beynəlxalq Cinayət Tribunalının Yuqoslaviya üzrə Nizamnaməsi", "Beynəlxalq Cinayət Tribunalının Ruanda üzrə Nizamnaməsi", Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" 26 mart 1998-ci il tarixli fərmanı və digər sənədlər olduqca əhəmiyyətli hüquqi baza rolunu oynayır. Ermənistanın soyqırımı və terror siyasətinin, xüsusilə də Xocalı haqqında həqiqətlərin dünyaya çatdırılması, bu faciənin xalqımıza qarşı soyqırımı aktı kimi tanınması üçün Azərbaycan dövləti bütün zəruri addımları atır. Bu sahədə məqsədyönlü fəaliyyət ümummillət lider Heydər Əliyev Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə qayıdandan sonra başlanmışdır. Ulu öndər "1948-1953-cü illərdə azərbaycanlıların Ermənistan SSR ərazisindəki tarixi-etnik torpaqlarından kütləvi surətdə deportasiyası haqqında" 18 dekabr 1997-ci il, "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" 26 mart 1998-ci il tarixli fərmanları imzalamış, Xocalı soyqırımına siyasi-hüquqi qiymət vermiş, fevralın 26-sını Xocalı Soyqırımı Günü elan etmişdir.

Haqq səsimizin dünyaya çatdırılması və Xocalı soyqırımının beynəlxalq təşkilatlar Xocalıda törədilmiş soyqırımı haqqında doğru-dürüst informasiyanın yayılması Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin, Birinci vitse-prezident, UNESCO-nun və ISESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın və "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyasının təşəbbüskarı Leyla xanım Əliyevanın fəaliyyətinin prioritet təhtidir. Heydər Əliyev Fondu-nun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın "Xocalıya ədalət!" kampaniyası Xocalı həqiqətlərini dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq qarşısına məqsəd qoymuşdur və ciddi nəticələr əldə olunmuşdur.

Xocalıda terror metodlarla həyata keçirilən soyqırımı hadisəsi beynəlxalq reaksiyaya səbəb oldu. "Qarabağ təpələrinə səpələnən cəsədlər" –, Böyük Britaniyadan olan jurnalist Anatol Levenin reportajı belə adlandırdı.

Xocalı soyqırımını ABŞ "ilin ən böyük faciəsi" adlandırmışdı. Rusiyanın "Gün" (Den) qəzetinin 1992-ci il 10-16 may tarixli 19-cu nömrəsində nəşr olunmuş "Xəyanətin qiyməti" sərəlvhəli yazıda haqlı olaraq qeyd olundu ki, "niyə "Qarabağ xalqı"nın dostları olan Starovtova,